

ດອກຜັກກາດ ໂຄກ - *Camchaya* sp., Asteraceae

ສວນພຶກສາຊາດຜາຕັດແກ້

ສະບັບທີ 2: ກຸມພາ 2013

ຍິນດີຕ້ອນຮັບເຂົ້າສູ່ ວາລະສານຜາຕັດແກ້ ສະບັບທີ ສອງ ຈະອັດແໜ້ນດ້ວຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ມີສາລະໜ້າຮູ້ນຳມາຕອນ ມາຝາກ, ພ້ອມທັງການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຕ່າງໆຂອງ ຜາຕັດແກ້, ເຊັ່ນ: ການເຮັດວຽກຮ່ວມກັບນັກວິຊາການຕ່າງ ປະເທດ ແລະ ການສ້າງສວນ, ການເຝິກອົບຮົມທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນສວນພຶກສາຊາດຜາຕັດແກ້

ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວຍັງມີຄວາມຮູ້ເລັກໆນ້ອຍໆກ່ຽວກັບ ພຶດສາດ ທີ່ນຳມາຝາກເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນພື້ນຖານໃນການ ພັດທະນາວົງ ການຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານພຶດສາດໃນລາວເຮົາ

ທ່ານ ເຮັນຣິກ ກາເດັນລາ (ຜູ້ອຳນວຍການໃຫຍ່)
ສວນພຶກສາຊາດຜາຕັດແກ້, ຫຼວງພະບາງ, ສປປລາວ

ສາລະບານ

- 1-5 ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຊື່ຜາຕັດແກ້
- 6-13 ກິດຈະກຳການເຄື່ອນໄຫວຂອງຜາຕັດແກ້
- 14 ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບແມງກະເບື້ອ
- 15 ສຳພາດ ທ່ານ ນາງ ບິບາ ວິໄລເລັກ
- 16-17 ການປູກ ແລະ ການຂະຫຍາຍພັນຜັກກູດພືດປະດັບ
- 18 ສາລະໜ້າຮູ້ທາງດ້ານພືດສາດ
- 19 ດອກບານ, ໄມ້ປ່າເຈົ້າຖິ່ນແຫ່ງພາກເໜືອ
- 20-21 ພືດຕະກູນສີ່ມກຸ້ງ (Begoniaceae Family)
- 22-26 ພືດສະກຸນເອື້ອງທຽນບາງຊະນິດໃນ ສປປລາວ
- 27-32 ນັກພືດສວນ ແລະ ແມງໄມ້ຂອງຜາຕັດແກ້

ວາລະສານຜາຕັດແກ້ອອນໄລດ໌ 3 ສະບັບຕໍ່ປີທີ່ເວບໄຊດ໌ຂອງຜາຕັດແກ້
www.pha-tad-ke.com

ອອກແບບໂດຍ: ແກ້ວອຸດອນ ສຸວັນນະກູມມານ

ດອກໝາກຊີມ - *Amalocalyx microlobus*, Apocynaceae

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຊື່ຜາຕັດແກ້

ຂຽນ ໂດຍ: ອິນສະໄຫວ ສິດທິໂວທານ

ແຕ່ກີ້ແຕ່ກ່ອນມີຄອບຄົວໜຶ່ງມີລູກນຳກັນທັງໝົດສິບສອງຄົນ ເຮັດໃຫ້ພໍ່ແມ່ຕ້ອງແບກຫາບພາລະອັນໜັກໜວງທີ່ຕ້ອງໄດ້ລົງລູກທັງສິບສອງຄົນ ເພື່ອໃຫ້ມີຊີວິດຢູ່ລອດເພາະວ່າຄອບຄົວດັ່ງກ່າວເປັນຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກລຳບາກເຂົ້າຂາດແລງແກງຂາດໝໍ້, ລ້ຽງລູກບໍ່ກຸ້ມກິນຈຶ່ງເກີດມີແນວຄວາມຄິດເອົາລູກຂອງຕົນໄປປ່ອຍໃນປ່າ, ມາຮອດຕອນເຊົ້າມື້ໜຶ່ງ ພໍ່ແມ່ຂອງເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ຕັດສິນໃຈພາລູກທັງໝົດຢ່າງເຂົ້າປ່າດົງອັນຕົບໜາ ແລະ ກ້ວາງໃຫຍ່ໄພສານແຫ່ງໜຶ່ງ, ເມື່ອໃກ້ຊິດຳມິດມາເຂົາເຈົ້າໄດ້ບອກກັບລູກວ່າໃຫ້ລູກພາກັນຢູ່ທີ່ນີ້ຖ້າ ແລ້ວບິດໜຶ່ງພໍ່ແມ່ຊື່ກັບມາຫາລູກ, ພໍ່ແມ່ຊື່ໄປຫາອາຫານຢູ່ແຖວໃກ້ໆນີ້ມາກິນກ່ອນພໍ່ເວົ້າສຸດເຂົາເຈົ້າກໍ່ປ່ອຍລູກທັງໝົດໄວ້ແລ້ວກໍ່ຍ່າງໜີເຂົ້າປ່າແລ້ວມຸ່ງໜ້າກັບບ້ານ. ສວນລູກທັງຫຼາຍຕ່າງກໍ່ຂອກຫາພໍ່ແມ່ຢູ່ກາງປ່າຢ່າງໜ້າເວດທະນາສົງສານ; ພວກເຂົາໄດ້ໃຊ້ຊີວິດຢູ່ໃນປ່າຫຼາຍມື້ຕໍ່ຫຼາຍວັນ. ຕໍ່ມາ ມີແມ່ຍັກໄດ້ໄປພົບເຫັນພວກເດັກທັງສິບສອງ ຈຶ່ງຈັບໄປລ້ຽງ. ເມື່ອໃຫຍ່ກ້າໜ້າບ້ານຂຶ້ນມາ ແລ້ວຮູ້ວ່າແມ່ເປັນຍັກຈຶ່ງພາກັນວາງແຜນລັກໜີເຂົ້າປ່າໄປ. ແມ່ງົວໃຫຍ່ສົງສານຈຶ່ງເອົາເຂື່ອງໄວ້ໃນປາກເພື່ອບໍ່ໃຫ້ແມ່ຍັກພົບເຫັນ. ເມື່ອນາງຍັກຮູ້ວ່າເດັກລັກໜີຈຶ່ງອອກຊອກຫາແຕ່ບໍ່ເຫັນພວກເດັກຈັກຄົນ. ມີມື້ໜຶ່ງພະຍາເມືອງອອກໄປທ່ຽວປ່າກັບພວກເສນາອາມາດ ບັງເອີນໄປພົບເຫັນນາງສິບສອງເມື່ອພະຍາເຫັນ ວ່ານາງສິບສອງ ເປັນຄົນງາມຈຶ່ງນຳເອົາພວກເດັກມາເປັນລູກ ແລະ ເມຍຢູ່ໃນວັງ. ຕໍ່ມາໃນບໍ່ດົນນາງຍັກໄດ້ຍິນຂ່າວວ່າພະຍາມີເມຍເປັນນາງສິບສອງຈຶ່ງວາງແຜນໃຊ້ລິດເປັນນາງສາວງາມມາຫາພະຍາ, ເມື່ອພະຍາເຫັນນາງຍັກເປັນສາວທີ່ແສນສວຍງາມຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ພະຍາຄິດຍາກໄດ້ເປັນເມຍຈຶ່ງໃຫ້ນາງແມ່ຍັກເຂົ້າມາເປັນມະເຫສີຢູ່ໃນ ພະລາຊະວັງ ມາບໍ່ດົນນາງແມ່ຍັກກໍ່ໄດ້ວາງແຜນຂົ່ມເຫັງທາລຸນນາງສິບສອງ ໂດຍການໃຊ້ກິນອຸປະກອນຫຼາຍຢ່າງແກ້ງເປັນເຈັບໄຂ້ລົ້ມປ່ວຍ

ແລະ ບອກວ່າຖ້າໄດ້ຕາມາງສິບສອງແລ້ວຊິທາຍດີຈາກເຫດດັ່ງກ່າວ. ດັ່ງນັ້ນ ພະຍາກໍ່ສິ່ງໃຫ້ເສນາແທງເອົາຕາຂອງນາງສິບສອງມາຖະວາຍ, ເມື່ອມາຮອດຜູ້ທີ່ສິບສອງຜູ້ທີ່ເປັນເມຍຂອງພະຍາທີ່ກຳລັງຕັ້ງທ້ອງຢູ່ຈິ່ງໄດ້ເອົາຕາເບື້ອງໜຶ່ງອອກໄປຖະວາຍຍັງປະໄວເບື້ອງດຽວເທົ່ານັ້ນ. ຕໍ່ມານາງສິບສອງຄອດລູກອອກມາ ແລ້ວນາງຍັກກໍ່ຫາວິທີຈັກກິນຕາ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ພະຍາ ກໍ່ໄລ່ນາງສິບສອງໜຶ່ງອອກໄປຈາກວັງແລ້ວນາງກໍ່ໄປອາໄສຢູ່ໝູ່ບ້ານແຫ່ງໜຶ່ງ. ສ່ວນແມ່ຍັກ ໄດ້ນຳເອົາຕາຂອງນາງສິບສອງມາກິນເປັນອາຫານ ແລະ ແບ່ງໄປໃຫ້ລູກສາວຂອງລາວທີ່ຍັງຢູ່ໃນຖ້ຳຍັກ. ຕໍ່ມາ ບໍ່ດົນນາງສິບສອງກໍ່ມີລູກຜູ້ທີ່ສອງອີກເຊິ່ງເປັນຜູ້ຊາຍໃສ່ຊື່ວ່າທ້າວ ພຸດທະເສນ ເມື່ອທ້າວ ພຸດທະເສນ ຈິ່ງທ້າວໃຫຍ່ກາທນາບານຂຶ້ນມາຈິ່ງຂໍໄກ່ຊາວບ້ານມາລຽງ ແລ້ວທ້າວກໍ່ໄປເລາະທຽວຕີໄກ່ແລກປ່ຽນເອົາເຂົ້າມາລຽງແມ່ຂອງລາວ, ໂຊກດີ ການຕີໄກ່ຂອງລາວໄດ້ຂຸນະທຸກ ເທື່ອ ຈິ່ງສາງຊື່ສຽງໂດ່ງດັງໄປທົ່ວເມືອງ. ເມື່ອພະຍາເມືອງຮູ້ຂາວວ່າຕົນມີລູກກັບນາງສິບສອງທີ່ເປັນທ້າວ ພຸດທະເສນ ຜູ້ທີ່ມີຊື່ສຽງຕີໄກ່ຈິ່ງໃຫ້ເສນາອາມາດມານຳເອົາທ້າວໄປໄວ້ໃນວັງ. ນາງແມ່ຍັກມີຄວາມຄິດຢາກຂ້າ ທ້າວ ພຸດທະເສນ ຈິ່ງເຮັດຕີປ່ວຍໂດຍໃຫ້ພະຍາສັ່ງໃຫ້ ທ້າວ ອອກເດີນທາງໄປເອົາຢານຳ ນາງ ກັງຮື ລູກສາວຂອງແມ່ຍັກ. ທ້າວບໍ່ຂັດຂຶ້ນ ຄຳເວົ້າຂອງພໍ່ຈິ່ງຕັດສິນໃຈເດີນທາງດ້ວຍມ້າມະນີກາບທີ່ພໍ່ມອບ. ກ່ອນອອກເດີນທາງນາງແມ່ຍັກໄດ້ຂຽນສານໃສ່ເຈຍຫອຍໃສ່ຄໍມ້າໂດຍມີ ຂໍ້ຫາມບໍ່ໃຫ້ທ້າວເປີດອ່ານ ວ່າ: ຖາທ້າວໄປຮອດແລ້ວໃຫ້ນາງກັງຮືຈັກກິນ. ແລ້ວທ້າວກໍ່ອອກເດີນທາງມຸ່ງໜ້າໄປພັກເຂົາຢູ່ແຖນຜາຕັດແກ້ແລ້ວເລື່ອງດັ່ງກ່າວຮ້ອນເຖິງພະອິນພະພົມແລ້ວ ພະອິນຈິ່ງແປງຕົວເປັນພະລືສີມາປ່ຽນຄຳເວົ້າສານໃຫ້ວ່າ: ຖາທ້າວໄປຮອດໃຫ້ເອົາເປັນຜົວ. ມື້ຕໍ່ມາທ້າວເດີນທາງຕໍ່, ພໍ່ໄປຮອດນາງກັງຮືກໍ່ອ່ານສານແລ້ວກໍ່ຮັບທ້າວເປັນຜົວ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນທັງສອງກໍ່ຮັກກັນເໝືອນກັບວ່າເປັນຄູ່ຄອງທີ່ດີ ແລ້ວນາງກັງຮືໄດ້ເລົ່າເລື່ອງລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຕົນພ້ອມທັງພາທ້າວໄປທຽວບ່ອນຊ່ອນເຄື່ອງສຳຄັນກັບຄຳອະທິບາຍການນຳໃຊ້ໃຫ້ທ້າວຮູ້ ເຊັ່ນວ່າ: ແກນຕາ: ຂອງແມ່

ດອກຫຍ້າຫອນໄກ່ - *Barleria strigosa*, Acanthaceae

ມ້ວນຝ່າຍ - *Vernonia* sp., Asteraceae

ທ້າວທີ່ຫ້ອຍແຂວນໄວ້, ກົງໃຈແມ່ຍັກ: ທີ່ຮັກສາໄວ້ ຖ້າຕັດກົງໃຈແມ່
ຍັກຈະເຮັດໃຫ້ແມ່ຍັກຕາຍທັນທີ. ໝາກສົ້ມທຸກທາວໝາກນາວທຸກໂທ:
ໃຊ້ບົບໃສ່ແກນຕາແລ້ວ ຕາຈະເຕັ້ນເຂົ້າເປົ່າຕາຄືນ, ຫວ້ານອອຍ:
ຖ້າຖິ້ມ ໃສ່ເຂດໃດອອຍກໍ່ຈະເກີດຂຶ້ນທັນທີ ຫວ້ານນ້ຳນອງ: ຖິ້ມຫວ້ານ
ນ້ຳນອງລົງໃສ່ນ້ຳໆ ກໍ່ຈະນອງ. ເມື່ອທ້າວໄດ້ລາຍລະອຽດແລ້ວ ທ້າວ
ກ່ວາງແຜນຈັດງານ ສະເຫຼີມສະຫຼອງຂຶ້ນ ແລະ ເອົາເຫຼົ້າໃຫ້ນາງກິນ
ຫຼາຍໆ ເມື່ອນາງເມົາເຫຼົ້າທ້າວກໍ່ລັກເອົາທຸກຢ່າງທີ່ສຳຄັນຂໍ້ມ້າຫຼັກໜີ
ໄປ ເມື່ອນາງຫາຍເມົາຂຶ້ນເຫັນທ້າວກໍ່ເລີຍໃຊ້ໝູເປັນພາຫະນະຕາມ
ຫາ, ເມື່ອໃກ້ຊິທັນ ທ້າວກໍ່ຖິ້ມອອຍລົງໃສ່ດິນເກີດເປັນປ່າອອຍ, ໝູ
ກໍ່ເຂົ້າກິນອອຍຈຶ່ງຕາມບໍ່ທັນ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ຕາມໄປອີກ ທ້າວກໍ່
ຖິ້ມຫວ້ານນ້ຳນອງໃສ່ນ້ຳໆກໍ່ນອງຂຶ້ນ ແລະ ຂຶ້ນໄວ້ຈົນສຸດທ້າຍນາງ
ຕາມບໍ່ທັນ. ນາງກໍ່ນັ່ງອະທິດຖານວ່າ: ຖ້າຜູ້ຂ້າຕາຍໄປໃຫ້ທ້າວມາ
ຕາຍໝູນຕີນຜູ້ຂ້າ. ເມື່ອທ້າວໄປຮອດວັງແລ້ວຈຶ່ງເກີດເລື່ອງກັບແມ່ຍັກ
ເມື່ອແມ່ຍັກຈະຈັບກິນທ້າວໆໄດ້ເອົາກົງໃຈແມ່ຍັກອອກມາຕັດນາງແມ່
ຍັກ ແລະ ລູກສາວກໍ່ໄດ້ຕາຍໄປພ້ອມໆກັນ ແລະ ທ້າວກໍ່ເອົາຕາຂອງ
ແມ່ມາປົງໄວ້ແລ້ວບົບໝາກສົ້ມທຸກທາວໝາກນາວທຸກໂທໂຮຍໃສ່
ແລ້ວຕາກໍ່ເຕັ້ນເຂົ້າໄປເປົ່າຕາຂອງແມ່ຄືນ. ເມື່ອທຸກຢ່າງເປັນໄປດ້ວຍດີ
ທ້າວຄິດເຖິງນາງທີ່ເຄີຍຮັກ ແລະ ພູກພັນກັນຈຶ່ງຕັດສິນໃຈກັບຄືນມາ
ຫາເມຍ, ເມື່ອມາຮອດຕໍ້ບໍ່ເທັນເມຍຈຶ່ງຕາມຫາຫຼາຍມື້ຫຼາຍວັນສຸດ
ທ້າຍທ້າວກໍ່ເຫັນນາງຕາຍຢູ່ແຄມນ້ຳທ້າວເມື່ອຍຫຼາຍ ແລະ ຄິດເສຍ
ດາຍຈຶ່ງກັ້ນໃຈຕາຍນອນໝູນຕີນນາງດັ່ງທີ່ນາງໄດ້ອະທິດຖານໄວ້ແທ້
ແລ້ວ. ເມື່ອພະອິນພະພົມຮູ້ຈຶ່ງເຕືອດຮອນເພາະຊາຍໝູນຕີນນາງມັນ
ອາດຈະບໍ່ດີ ອີກປະການໜຶ່ງຜູ້ຊາຍມີສິດເປັນເຈົ້າທີ່ຜູ້ຍິງຄອຍເຄົາລົບ
ນັບຖືຄືກັບພະສົງອົງພະເຈົ້າ ແລ້ວເພິ່ນຈຶ່ງປຸງເອົານາງໝູນຕີນທ້າວ
ເຊິ່ງເປັນຕຳນານກ່າວຂານເລົ່າລືກັນມານັ້ນກໍ່ຄື: ປະຫວັດຂອງພູທ້າວ
ພູນາງໃນຫຼວງພະບາງໃນບັດຈຸບັນ, ບ່ອນທີ່ທ້າວພຸດທະເສນ ເຮັດ
ໝາກນາວເຮຍກໍ່ເອີ້ນກັນວ່າທາດໝາກນາວ ແລະ ບ່ອນທີ່ທ້າວມາ
ພັກເຊົາທີ່ພະລືສີຕັດແກ້ບັນຫາໃຫ້ນັ້ນກໍ່ກາຍເປັນຊື່ເອີ້ນຂອງຜາ
ທີ່ເອີ້ນກັນວ່າ: ຜາຕັດແກ້ເທົ່າທຸກວັນນີ້ແລ.

ການມາຢ້ຽມຢາມສວນພຶກສາຊາດ ຕາຕັດແກ້ຂອງ
Dr. George W. Staples ຈາກສວນພຶກສາຊາດ
ສິງກະໂປ, ດຣ. ປະວິນາ ໄຕຣເພີມ ຈາກມະຫາວິທະ
ຍາໄລ ມະຫາໂຕນ ແລະ ດຣ. ພິມວະດີ ພູອນພິງຮຸ່ງເຮືອງ
ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລ ຂອນແກນ ເພື່ອສຳຫຼວດພັນ
ພືດຕະກຸນ ຜັກບັງ (Convolvulaceae Family)
ໃນຫຼວງພະບາງ, ໃນລະຫວ່າງວັນທີ 1 ເຖິງວັນທີ 6
ເດືອນພະຈິກ ປີ 2012.

ການເກັບກ່ຽວເຂົ້ານາປີຂອງສວນພິກສາຊາດ ຜາຕັດແກ້
ໃນທາຍເດືອນພະຈິກ ປີ 2012 ໄດ້ ສອງ ໂຕນ, ໂດຍ
ການປະກອບສ່ວນອອກແຮງງານຂອງ ພະນັກງານ
ສວນ ຜາຕັດແກ້ ທີ່ຊ່ວຍກັນເກັບກ່ຽວ ແລະ ຕີເຂົ້າ
ຄົນລະໄມລະມື. ວິທີການເກັບກ່ຽວແມ່ນໄດ້ເຮັດ
ແບບພື້ນບານດັ່ງທີ່ປູຍາຕາຍາຍເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ

ການລ້ຽງຜີເຈົ້າຖິ່ນເຈົ້າຖານ ເຊັ່ນຫຍໍ້ວ່າ ການລ້ຽງຫໍ ເປັນກິດຈະກຳໜຶ່ງຂອງສວນຜາຕັດແກ ອູ່ນສິບເນືອງມາຈາກຄວາມເຊື່ອຖືຂອງຄົນທອງຖິ່ນທີ່ ຢູ່ອອມຂາງຜາຕັດແກນັ້ນເອງ ເພື່ອເປັນການອະນຸລັກຮັກສາຮີດຄອງປະເພນີນັ້ນ ທາງສວນ ຜາຕັດແກຈຶ່ງຈັດພິທີນີ້ຂຶ້ນປີລະສອງຄັ້ງຕາມປະຊາຊົນໃນເຂດນັ້ນເຄີຍປະຕິບັດການມາ, ການເຊື່ອຖືເຈົ້າຖິ່ນເຈົ້າຖານ ໃນລັກສະນະນີ້ ກໍ່ເປັນການສະແດງເຖິງຄວາມເຄົາລົບ ນັບຖື ຄວາມກະຕັນຍູ ແດບັນພະບູລຸດ ຜູ້ຊຶ້ງຕິດຕາມ ແລະ ຊຸກຍູ້ການກະທຳອັນດີຂອງລູກໆ ຫຼານໆ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ຄວນຮັກສາໄວ້ໃນຮີດຄອງປະເພນີຂອງຄົນລາວແທແລວ.

ໃນວັນທີ 27 ເດືອນ ພະຈິກ 2012 ອິນສະໄຫວ ແລະ ກິດຕິສັກ ໄດ້ເຂົ້າຮວມກອງປະຊຸມວິຊາການບໍລິຫານ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ການປັບໂຕເຂົ້າຮ່ວມການປ່ຽນແປງສະພາບດິນຟ້າອາກາດໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ

ວັນທີ 7 ເດືອນ ມັງກອນ 2013 ສວນ ຜາຕັດແກ້ຮ່ວມກັບການຈັດຕັ້ງຂອງປະຊາຊົນປາກກາແຫຼ່ງຄວາມຫວັງ , NGO Pencils of Promise (POP) ໄດ້ສ້າງໂຄງການຍອມໃນສວນຄົວສໍາລັບໂຮງຮຽນ ຊຶ່ງກວມເອົາການເຝິກອົບຮົມພະນັກງານຂອງ POP ເພື່ອນໍາໄປສອນໃຫ້ນັກຮຽນປະຖົມທີ່ຢູ່ອອມຂາງຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງ ໃນການສ້າງສວນຄົວສໍາລັບໂຮງຮຽນ ໂດຍສະໜັບສະໜູນໂດຍ ສະມາຄົມເພື່ອນຜາຕັດແກ ແລະ ສະຖານທູດຝຣັ່ງ (FSD)

ໃນເດືອນພະຈິກ ປີ 2012 ທີ່ຜ່ານມາທ່ານ ນາງ Orna Gilchrist ນັກພຶດສວນ ຈາກສວນພິກສາຊາດ ອິດິນເບີກ ມາເຮັດວຽກຮ່ວມກັບທີມງານສວນ ຜາຕັດແກທາງດານ ພຶດສວນເຊັ່ນ: ການເທັກນິກການປູກໄມ້ປະດັບ ແລະ ການກຳຈັດພະຍາດຂອງພືດ ແລະ ເຂົ້າ ຮວມ ໂຄງການ ຍອຍໃນສວນຄົວສຳລັບໂຮງຮຽນ ພອມດຽວກັນນັ້ນມີ ນັກພຶດສວນຈາກສວນພິກສາຊາດສິບສອງພັນນຸ່າ, ປະເທດຈີນ ສອງ ທານຄື ທານ Houang ແລະ ທານ ນາງ Seling ໄດ້ມາເຮັດວຽກຮ່ວມກັບທີມງານພວກເຮົາ ເປັນ ໄລຍະເວລາ 1 ອາທິດ ດານການລົງປະຕິບັດຂອງ ການປູກດອກເຜິ້ງ ແລະ ການປູກພືດຕະກຸນຂົງ-ຂາ

ໃນວັນທີ 2-5/12/2012 ໂທລະພາບຈາກປະເທດຝຣັ່ງກໍ່ໄດ້ມາຖ່າຍທຳການເຄື່ອນໄຫວຂອງສວນພິກສາຊາດຜາຕັດແກ: ໄດ້ຖ່າຍທຳການເຮັດວຽກຢູ່ພາກສະໜາມ ທີ່ຜູ້ນຳຢາດ ໂດຍນັ່ງເຮືອປະມານ 30 ນາທີ ໃນການເກັບຕົວຢ່າງພືດທີ່ມີຊີວິດມາປູກຮັກສາໄວ້ທີ່ຜາຕັດແກ ແລະ ເຮັດຕົວຢ່າງພືດແຫ່ງ ແລະ ຈາກນັ້ນໄດ້ຖ່າຍທຳ ກິດຈະກຳ ການສຶກສາພືດສາດພື້ນບານຂອງຊາວເຜົ່າມົ້ງທີ່ບານລອງລັນ ເຊິ່ງຢູ່ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງ ປະມານ 40 ຫຼັກ ນອກນັ້ນ ຍັງໄດ້ໄປຖ່າຍທຳທີ່ປາທຳມະຊາດທີ່ເປັນເຂດທອງທຽວສຳຄັນຂອງຫຼວງພະບາງດັ່ງ ຕາດກວາງຊີ ແລະ ຕາດແສ.

ສວນພິກສາຊາດຜາຕັດແກ້ຢູ່ໃນໄລຍະອອກແບບ ແລະ ວາງໂຄງສ້າງ, ໄດ້ມີນັກສະຖາປັດຈາກປະເທດນອກເວສອງທານຄີ ທ່ານ Dagur Eggertson & ທ່ານ Sami Rintala ໄດ້ມາອອກແບບໂຄງສ້າງໂຮງເຮືອນແມງກະເບື້ອ ແລະ ໂຮງເຮືອນດອກເຜິ້ງ.

ພວກຂ້າພະເຈົ້າ, ຜູ້ອຳນວຍການ ແລະ ພະນັກງານສວນພືກສາຊາດຜາຕັດແກ້ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈອັນລື້ນເຫຼືອມາ ຍັງທ່ານ David Lim ຜູ້ຈັດການສວນດອກເຜິ້ງ ຂອງສວນພືກສາຊາດ ສິງກະໂປ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຮູ້ທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ ດ້ານການ ປູກດອກເຜິ້ງ ທີ່ສວນພືກສາຊາດ ຜາຕັດແກ້ ໃນ ວັນທີ 10-15 ເດືອນມັງກອນ 2013 ມີອາຈານຈາກມະຫາວິທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ 2 ທ່ານ, ຈາກວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ 2 ທ່ານ, ຈາກສະຖາບັນ ນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຢີຊີວະພາບ 2 ທ່ານ ແລະ ພະນັກງານຜາຕັດແກ້ 10 ຄົນ ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ. ເມື່ອສຳເລັດການຝຶກອົບຮົມ ແລ້ວ ເພິ່ນໄດ້ໄປຢູ່ມຢາມ ວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ, ໄດ້ມີການບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບການປູກດອກເຜິ້ງ ໃຫ້ແກ່ອາຈານ ແລະ ນັກສຶກສາຂອງວິທະຍາໄລດັ່ງກ່າວດ້ວຍ. ນອກຈາກນັ້ນເພິ່ນຍັງໄດ້ຢູ່ມຢາມ ແລະ ບັນລະຍາຍທີ່ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກສວນພືກສາຊາດ ສິງກະໂປ. ໃນໄລຍະດຽວກັນນັ້ນ ສວນພືກສາຊາດ ຜາຕັດແກ້ໄດ້ຕອນຮັບຫົວໜ້າ ພືດສວນຄົນໃໝ່, ທ່ານ Florian Obermeier, ມາຈາກປະເທດເຢຍລະມັນ ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມມາຊ່ວຍໃນການສ້າງສວນພືກສາຊາດຜາຕັດແກ້.

ທ້າຍເດືອນ ມັງກອນ ປີ 2013, ທ່ານ Stephen Herrington ແລະ ທານ ນາງ Lucy ຈາກ Glasgow Botanic Garden ນັກພຶດສາດ ຊຽວຊານດານພຶດກູມໄຊ ແລະ ກຸ່ມຜັກກູດ ຈາກປະເທດສະກອັດແລັງໂດນມາຢຽມຢາມ ພວກເຮົາ ແລະ ອອກພາກສະໜາມຢູ່ທີ່ຕາດທອງ, ຫຼວງພະບາງ.

Dr. Biba Vilayleck ນັກພຶດສາດພື້ນບ້ານໄດ້ມາເຮັດວຽກ ຊ່ວຍສວນຜາຕັດແກ່ໃນດານພຶດສະໝູນໄພ ແລະ ອອກ ພາກສະໜາມເກັບຕົວຢ່າງພຶດສະໝູນໄພຮວມກັບປະຊາ ຊົນບານຫຼວງທອງ ພອມທິງໄດ້ເກັບຕົວຢ່າງພຶດມາປູກ ຮັກສາໄວ້ທີ່ສວນພິກສາຊາດ ຜາຕັດແກ່.

ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບແມງກະເບື້ອ

ຂຽນໂດຍ: ຊາຍສະໜອນ ອິນທະວົງ

ແມງກະເບື້ອ ເປັນແມງໄມ້ທີ່ມີປົກສວຍງາມ ປະສົມປະສານກັນ ມີຫຼາກຫຼາຍສີສັນ ແລະ ໜ້າອັດສະຈັນ. ແມງກະເບື້ອ ເປັນສັດທີ່ບໍ່ມີກະດູກສັນຫຼັງ, ມີແຕ່ເບືອກແຂງທຸ່ມທີ່ລຳຕົວ, ແມງກະເບື້ອ ນອນຢູ່ໃນອານາຈັກສັດ (Animalia Kingdom), ເປັນແມງໄມ້ຈັດຢູ່ໃນສາຂາສັດຕີນຂໍ້ (Phylum Arthropoda), ຢູ່ໃນເລົ່າແມງໄມ້ (Class Insecta), ແລະ ຈັດຢູ່ໃນເຜົ່າ ແມງກະເບື້ອ (Order Lepidoptera), ເປັນແມງໄມ້ຈຳພວກ ທີ່ມີເກັດເທິງແຜ່ນປົກໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຈັດອອກເປັນສອງກຸ່ມຄື: ກຸ່ມທີ່ໜຶ່ງແມ່ນແມງກະເບື້ອກາງເວັນ (Butterflies) ແລະ ແມງກະເບື້ອບິ່ນໄວ (Skippers) ເຊິ່ງເປັນແມງກະເບື້ອຫາກິນຕອນກາງເວັນ ແລະ ໃກ້ຊິດອຍຄຳ; ກຸ່ມທີ່ສອງ ແມ່ນແມງກະເບື້ອກາງຄືນ (Moths) ເຊິ່ງເປັນແມງກະເບື້ອ ຫາກິນສະເພາະກາງຄືນເທົ່ານັ້ນ. ນອກນັ້ນ ໃນແຕ່ລະຕະກຸນຍັງມີການແຍກອອກ ເປັນຕະກຸນຍ່ອຍໆອີກແລ້ວຈຶ່ງມີການແຍກເຖິງສະກຸນ ແລະ ຊະນິດຕໍ່ໄປຕາມລຳດັບ. ວົງຈອນຊີວິດຂອງແມງກະເບື້ອຈະປະກອບມີ 4 ຂັ້ນຕອນຫຼັກ: ໄລຍະໄຂ, ໄລຍະເປັນຕົວບົງ, ໄລຍະເປັນດັກແດ ແລະ ໄລຍະຕົວເຕັມໄວ. ການພົບເຫັນແມງກະເບື້ອແຕ່ລະຊະນິດ ຫຼາຍ ຫຼື ໜ້ອຍ ແມ່ນຂຶ້ນກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ພື້ນທີ່ເປັນອາຫານຂອງພວກມັນ. ການໃຊ້ເວລາໃນໄລຍະເປັນຕົວດັກແດຈະຊາ ຫຼື ໄວ ນັ້ນສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນຂຶ້ນກັບອາຫານ ແລະ ສະພາບອາກາດ ເຊິ່ງພົບໃນແມງກະເບື້ອບາງຊະນິດ. ຕົວຢ່າງວົງຈອນຊີວິດຂອງແມງກະເບື້ອລາຍເສືອ (*Danaus genutia*)

1. ໄລຍະເປັນໄຂ 4 ຫາ 5 ວັນ

2. ໄລຍະເປັນບົງ 15 ຫາ 17 ວັນ

3. ໄລຍະເປັນດັກແດ 14 ຫາ 15 ວັນ

4. ໄລຍະເປັນຕົວເຕັມໄວ 10 ຫາ 16 ວັນ

ຄໍາສໍາພາດ

ເມື່ອວັນທີ 23 ເດືອນ ກຸມພາ 2013 ແກ້ວອຸດອນ ສໍາພາດ ທານ ດຣ. ບິບາ ວິໄລເລັກ ເຊິ່ງໃຫ້ຂໍ້ຄວາມການສໍາພາດດັ່ງ:
ຊື່ Dr. Biba Vilayleck ອາຍຸ 73 ປີ ສັນຊາດຝຣັ່ງ, ຄົ້ນຄວາ ກຽວກັບ ພຶກສາສາດພື້ນບ້ານ ໄດ້ເຂົ້າ ມາເຮັດວຽກຢູ່ລາວ 30 ກວ່າປີແລ້ວ, ຮູ້ສຶກວ່າມີ ຄວາມຮູ້ກັບພັນກັບເມືອງລາວຫຼາຍ ເພາະວ່າຄົນລາວສວນຫຼາຍແມ່ນ ໃຈດີ ອາໄສຊັບພະຍາກອນ ທໍາມະຊາດເກືອບທັງໝົດ, ເຮັດໃຫ້ກາຍເປັນປະເທດທີ່ມີ ຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການສຶກສາການນໍາໃຊ້ພືດຂອງຂ້ອຍ, ຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ: ຕົ້ນກ່ວຍ ທຸກພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ ຕໍ່ຄົນລາວຫຼາຍ ເຊັ່ນ: ລໍາຕົ້ນ ແລະ ໃບ ໃຊ້ເຂົ້າໃນທາງດ້ານ ສາສະໜາ ເຮັດຂັນໝາກເບັງ, ທໍ່ເຂົ້າໜົມ ແລະ ປຸງແຕງ ເປັນອາຫານຕ່າງໆ, ໝາກ ແລະ ດອກ ໃຊ້ເປັນອາຫານ, ເຮັດ ໃຫ້ຂ້ອຍຮູ້ວ່າທຸກພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນກ່ວຍແມ່ນມີຄຸນປະໂຫຍດ ອັນມະຫາສານສໍາລັບຄົນລາວ. ນອກນີ້ຍັງມີພືດຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍ ທີ່ເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ຄົນລາວຫຼາຍ ສະນັ້ນຄິດວ່າຖ້າປະເທດລາວ ສາມາດຮັກສາທໍາຊາດໄວ້ໄດ້ ລູກຫຼານ ໃນອານາຄົດກໍຈະມີ ອາຫານ, ຢາປົວພະຍາດ ແລະ ເຄື່ອງໃຊ້ຕ່າງໆຈາກທໍາມະຊາດ ໄວ້ໃຊ້ຢ່າງຍືນຍົງ. ສຸດທ້າຍນີ້ຄົນລາວຍັງມີຫຼາຍຊົນຊາດຊົນ ເຜົ່າທີ່ມີວັດທະນະທໍາໃນການໃຊ້ພືດທີ່ແຕກຕ່າງກັນອີກບາງ ເທື່ອພືດຊະນິດດຽວກັນ ແຕ່ມີການນໍາໃຊ້ແຕກຕ່າງກັນຕາມ ແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ. ຂ້ອຍດີໃຈຫຼາຍທີ່ສວນພຶກສາຊາດຜາຕັດແກ້ ໄດ້ເຮັດການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສຶກສາທາງດ້ານພຶກສາສາດພື້ນບ້ານ ແລະ ປູກພືດໄວ້ໃຫ້ຄົນລຸ້ນຫຼັງໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ.

ການປູກ ແລະ ການຂະຫຍາຍພັນຜັກກູດເປັນພືດປະດັບ

ຂຽນໂດຍ: ອິນສະໄຫວ ສິດທິໄວທານ

ຜັກກູດເປັນພືດລົ້ມລຸກທີ່ມີຮາກ, ລຳ, ໃບ ແຕ່ບໍ່ມີດອກ, ຂະຫຍາຍພັນດ້ວຍສະບໍ່. ສວນຫຼາຍເພິ່ນມັກພົບເຫັນປົກຄຸມພື້ນດິນຢູ່ຕາມແຄມທວຍຮອງໜອງບຶງແມ່ນ້ຳລຳເຊ, ຜາຫີນ, ທົ່ງໃນນ້ຳ ແລະ ເທິງກິ່ງໄມ້ໃນປ່າທີ່ຊຸມເຢັນ. ຜັກກູດຍັງສາມາດຢູ່ໄດ້ສູງເຖິງ 1000 ແມັດ ຂຶ້ນໄປ. ຜັກກູດມີຄວາມສູງ 2-3 ແມັດ ແລະ ຜັກກູດຕົ້ນບາງຊະນິດເຊິ່ງມີຄວາມສູງເຖິງ 6 - 8 ແມັດ, ຜັກກູດເປັນພືດປະດັບໃບ, ລຳຕົ້ນ ແລະ ບາງຊະນິດຍັງເປັນຢາພອມທັງກິນເປັນອາຫານສະນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ມີຄຸນປະໂຫຍດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ຊຸມຊົນຊາວລາວ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດທອງຖິ່ນ.

ການຂະຫຍາຍພັນ:

ການຂະຫຍາຍພັນຕົ້ນຜັກກູດມີ 3 ແບບຄື:

1. ປັກຂໍ້ກີບ: ໃຊ້ຄັດເຕີຕັດເອົາກີບຕົ້ນຜັກກູດແລ້ວນຳມາຂຳໄວ້ກະໂຖ ຫຼື ພື້ນທີ່ປູກ
2. ແຍກເທົ່າ: ເລືອກເອົາຕົ້ນຜັກກູດທີ່ມີຫຼາຍເທົ່າໃນສຸມດຽວ

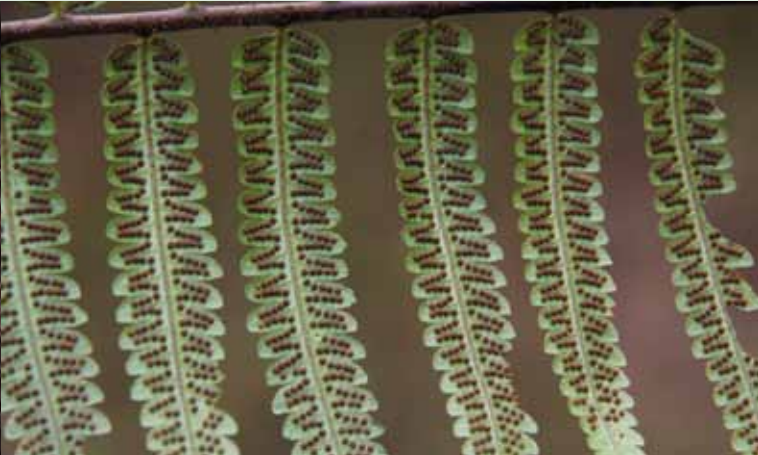
ມາແຍກດ້ວຍວິທີໃຊ້ຄັດເຕີ ຫຼື ມົດຕັດແຍກເອົາສອງຕົ້ນ ແລະ ໜຶ່ງໜ່ວຍຈາກສຸມ ແລ້ວນຳໄປປູກໃສ່ກະໂຖໃໝ່

3. ການກາດວຍສະບໍ່: ເວລາອອກພາກສະໜາມທາງໄກເມື່ອເຮົາຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະນຳເອົາຕົ້ນຂອງຜັກກູດມາປູກພວກເຮົາອາດສັງເກດເບິ່ງສະບໍ່ຂອງຜັກກູດທາງກອງໃບ, ຖາມີແຊກເປັນສີແດງສະແດງວ່າສະບໍ່ນັ້ນແກ່ແລ້ວເຮົາກໍສາມາດເກັບສະບໍ່ຈາກຕົ້ນນັ້ນໄດ້ໂດຍການນຳໃຊ້ເຈຍພັບເປັນຊອງແລ້ວເລືອກຕັດເອົາໃບທີ່ບໍ່ແກ່ ແລະ ອອນເກີນໄປໃບທີ່ມີຖົງສະບໍ່ຕິດຢູ່ຫຼາຍມາຕັດເປັນປ່ຽງນອຍໃສ່ຊອງແລ້ວພັບ ແລະ ເກັບຮັກສາໄວ້ບ່ອນແຫງທີ່ບໍ່ມີແສງແດດ ປະມານ 1 ອາທິດ ເມື່ອໃບແຫ້ງແລ້ວກໍນຳມາຍືອງເພື່ອໃຫ້ໄດ້ເມັດສະບໍ່ລິ້ນອອກຈາກຖົງສະບໍ່ຕໍ່ຈາກນັ້ນກໍກຳແກນດັ່ງກ່າວດ້ວຍກະຕາກຳແກນ. ວັດສະດຸກຳແກນໃຊ້ຝຸ່ນໂບມສອງສວນ, ຂີ້ຊາຍໜຶ່ງສວນ ອັດຕາ 1/2 ປະສົມກັນໃສ່ລົງກະບະກາ

ແກ່ນ ຫຼື ນຳໃຊ້ ຝຸ່ນປູກຈາກໂຮງງານເທລິງໃສ່ກະຕາກຳແກ່ນ ອັດລົງໃຫ້ແໜ້ນນອຍໜຶ່ງ, ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍເອົາແກ່ນສະບໍ່ມາຫວານໃຫ້ສະໝໍ່າສະເໝີ ຈາກນັ້ນຫົດນ້ຳແລ້ວຄຸມດ້ວຍຖົງຢາງປະລາສະຕິກມັດໃຫ້ລະອຽດແລ້ວນຳໄປໄວ້ບ່ອນທີ່ມີຄວາມຊຸມເຢັນດີ, ຫຼັງຈາກນັ້ນເມື່ອເຫັນເປັນສີຂຽວປະມານ 2 ອາທິດກໍເປີດຖົງຢາງອອກແລ້ວໃຫ້ນຳປົກກະຕິມື້ລະຄັ້ງຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ເຕັກນິກວິທີການປູກ

- ການປູກຜັກກູດໃສ່ພື້ນດິນ: ພື້ນທີ່ປູກຄວນໃຫ້ມີສະພາບແວດລ້ອມຄືບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງມັນເຊັ່ນ: ແສງ, ອຸນຫະພູມ, ຄວາມຊຸມແລ້ວຈຶ່ງກະກຽມອຸປະກອນການປູກ ແລະ ອະນາໄມສະຖານທີ່ປູກ ຂຸດດິນໃຫ້ເລິກປະມານ 20 ຊມ ໃຊ້ປູນຂາວຫວານລົງໄປໝາດິນປະຕາກແດດໄວ້ 5-6 ວັນ ແລ້ວປິ່ນດິນຫວານປູນຂາວອີກແລ້ວປະໄວ້ 2 ວັນ ຫຼັງຈາກນັ້ນທັບດິນໃຫ້ແຫຼກພໍດີໃສ່ຝຸ່ນໂບມລົງໄປໜາປະມານ 5 ຊມ ຄືນໃຫ້ເຂົ້າກັນ, ຫົດນ້ຳໃຫ້ຊຸມຊຸດເປັນ

ຊຸມເລິກພໍດີກັບເຫງົ້າຂອງຕົ້ນຜັກກູດ ແລ້ວເອົາຕົ້ນຜັກກູດນັ້ນ
ວາງລົງໄປໂດຍໃຫ້ໂຄນຮາກຂອງຜັກກູດພໍດີກັບປາກຊຸມຕັ້ງໃຫ້
ຊິຖົມດິນພຽງກັບໜ້າດິນແລ້ວຫີດນໍ້າໃຫ້ຊຸມພໍດີຄຸມດ້ວຍເສດໄມ້.
-ການປູກຜັກກູດໃສ່ກະໂຖ: ການປູກໃສ່ກະໂຖຄວນມີການປະສົມ
ດິນກ່ອນໂດຍມີອັດຕາສ່ວນປະກອບຄື: ດິນ 1 ສວນ ຟຸນປົມ
1 ສວນ, ຜຸນຄອກ 0,5 ສວນ, ກາບພ່າວຕັດຕອນນ້ອຍທີ່ແຂ
ນ້ໍາແລ້ວ 1 ສວນ ແລະ ແກບເຜົາ 1 ສວນ ຄົນໃຫ້ເຂົ້າກັນ ແລ້ວ
ເລືອກນໍ້າໃຊ້ໂຖດິນດີທີ່ສຸດເພາະມັນເກັບຮັກສາຄວາມຊຸມໄດ້
ດີ, ໃຊ້ຫີນແຮ ຫຼື ກ່ອນດິນຈີ່ແຕກຫັກຮອງກັນໂຖປະມານ 1/5
ຂອງໂຖເພື່ອປອງກັນ
ການລົ້ມຂອງໂຖ ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຊ້ຊັວນມືຕັກເອົາຝຸ່ນທີ່ປະສົມໄວ້
ໃສ່ໂຖໃຫ້ໄດ້ 2/3 ແລ້ວນໍ້າເອົາຕົ້ນຜັກກູດມາລົງປູກໃສ່ ຕໍ່ຈາກ
ນັ້ນຄຸມດ້ວຍຝຸ່ນທີ່ປະສົມໄວ້ອີກບໍ່ໃຫ້ເຕັມໂຖເກີນໄປຄວນຈົງ
ໄວ້ປະມານ 2 ຊມ ໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າຮາກບໍ່ເຂົນດິນສູດທາຍກໍ່ຫີດນໍ້າ

ໃຫ້ປູກຊຸມແລ້ວປະໄວ້ໃນສວນກ້າ ຫຼື ບ່ອນຊຸ່ມເຢັນ.
-ການປູກໃສ່ທອນໄມ້: ເໝາະສົມສໍາລັບຕົ້ນຜັກກູດທີ່ມີຮາກອາກາດ
ເຊັ່ນ: ຈໍາພວກກະແຕຫູຊາງ ແລະ ອື່ນໆການປູກແມ່ນນໍ້າເອົາໄມ້
ມາຕັດເປັນທອນຍາວພໍປະມານແລ້ວໃຊ້ໃຍກາບໝາກພ່າວທີ່ໄດ້
ແຂນໍ້າແລ້ວ 24 ຊົ່ວໂມງ ຫຼື ໃຊ້ສະເປັກນໍ້າມອດໂພະໃສ່ຮາກ
ມັດດ້ວຍເຊືອກຕິດກັບທອນໄມ້ ຫຼື ຕົ້ນໄມ້ ສຸດທາຍກໍ່ໃຊ້ນໍ້າຫີດຈົນ
ກວ່າມັນຈະຕິດແລ້ວສາມາດຫີດນໍ້າລຸດຜອນລົງກໍ່ໄດ້.

ສາລະໜ້າຮູ້ທາງດ້ານພືດສາດ

ມີສາລະໜ້າຮູ້ດ້ານພືດສາດບາງຢ່າງມາຝ່າກມາ ຕອນ ແກງຜູ້ອານເຊັ່ນບົດຄວາມທາງດ້ານວິຊາການ ທົ່ວໄປເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນພື້ນຖານເລັກໆນ້ອຍໆໃນການ ຮຽນຮູ້ພືດສາດໃຫ້ກວ້າງ ຂວາງຂຶ້ນໃນປະເທດ ລາວເຮົາ ເຊິ່ງມີເນື້ອຫາ ສາລະດັ່ງນີ້: ດອກບານ, ພືດຕະກູນສີມກຸງ ແລະ ພືດສະກຸນເອື້ອງທຽນໃນ ສປປ ລາວ.

ສາລະໜ້າຮູ້ດ້ານພືດສາດເລັກໆນ້ອຍໆ ກໍ່ສາມາດ ເປັນຈຸດສົນໃຈ ນຳເອົາໄປສຶກສາລະອຽດຕື່ມໄດ້ທຸກ ເມື່ອ ເພື່ອກາຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການສຶກສາຄົ້ນ ຄວາດານພືດສາດ ຊຶ່ງມີພາລະບົດບາດສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນຕໍ່ການຂຶ້ນບັນຊີພືດ, ຕໍ່ການປົກປັກຮັກສາ ເພື່ອນຳເອົາຂໍ້ມູນໄປພັດທະນາທາງດ້ານການຄຸ້ມ ຄອງ ແລະນຳໃຊ້ໃນອານາຄົດ.

ດອກໜ້າເຈຍ -cf. *Eranthemum* sp., *Acanthaceae*

ຕົ້ນດອກບານ, ໄມ້ປ່າເຈົ້າຖິ່ນຂອງພາກເໜືອ

ຂຽນໂດຍ: ກິດຕິສັກ ພຸດທະວົງ

ຊື່ຕະກູນ: Fabaceae: Caesalpinioideae
ຊື່ວິທະຍາສາດ: *Bauhinia variegata* L.

ລັກສະນະທາງພືດສາດ: ເປັນໄມ້ຍືນຕົ້ນປ່ຽນໃບສູງປະມານ 15 ແມັດ ເຮືອນຍອດໂປ່ງ ກິ່ງກ້ານບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ ເປືອກຕົ້ນກຽງສີເທົາອອນເຖິງດໍາມີຮອຍແຕກຫຸຍາບໆ ໃບຮູບສວຍເກືອບມົນ ປາຍ ແຍກເປັນ 2 ພູ ເລິກ 1/3 ຂອງຄວາມຍາວ ໃບກວາງ 10 ຊມ, ຍາວ 10 ຊມ. ເສັ້ນກາງໃບ 9-13 ເສັ້ນອອກຈາກກົກໃບ, ກ້ານໃບຍາວປະມານ 3,5 ຊມ. ຫູໃບມີຂະໜາດນອຍຫຼິ້ນງາຍ ດອກ 7-10 ຊມ. ດອກສີຂາວແກມມວງ ອອກເປັນຊໍ່ສັ້ນໆ ຈຳນວນຫຼາຍຕໍ່ຊໍ່ໜຶ່ງ ເທິງກິ່ງທີ່ບໍ່ມີໃບ, ກົບດອກ 5 ກົບ ຍາວປະມານ 4 ຊມ. ກົບດູນເທິງກວ້າງ ແລະ ຮຽວລົງທີ່ຖານ ເກສອນຜູ້ມີ 5 ອັນ ຂະໜາດຍາວ

ເກສອນແມ່ຄິດໂງ່ ຍາວກວ່າເກສອນຜູ້. ໝາກ ຂະໜາດ 20-30 x 2-2,5 ຊມ, ແຕກຕາມແນວຍາວມວນອອກດານນອກ ມີແກນ 10-20 ແກນ.

ລະດູອອກດອກ: ໃນຊ່ວງເດືອນກຸມພາເຖິງເມສາ ກອນລະດູໃບປົ່ງໃໝ່.

ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ພາກພື້ນອິນໂດຈີນ, ມຽນມາ, ໄທ. ຢູ່ໃນລາວ ຕົ້ນດອກບານແຜ່ກະຈາຍໃນປ່າພາກເໜືອ ນັບແຕ່ເຂດວັງວຽງ ກາສີ ຂຶ້ນໄປຫາຫຼວງພະບາງ, ໄຊຍະບູລີ, ຊຽງຂວາງ, ຜົງສາລີ ເປັນຕົ້ນ. ເໝືອນດັ່ງຕົ້ນດອກບານເປັນເຈົ້າຖິ່ນໃນປ່າເຂດນັ້ນມາແຕ່ຊານານ ຍອນຄວາມສະງາງາມຂອງດອກສີຂາວ ຈັບຢູ່ປາຍກິ່ງ ງາທີ່ໂລນເປືອຍໃນຍາມລະດູແລງຊົງຄວາມໂດດເດັ່ນໃນບໍລິເວນທີ່ພົບເຫັນ.

ການນໍາໃຊ້: ດອກບານໃຊ້ປຸງແຕ່ງອາຫານທ້ອງຖິ່ນ ລວກກິນກັບແຈ່ວຫຼື ໃສ່ແກງ. ນອກນັ້ນ ຕົ້ນດອກບານສາມາດປູກເປັນໄມ້ປະດັບໄດ້ ຍ້ອນຄວາມງາມຂອງດອກ, ຮູບໂສມ ແລະ ສີສັນຂອງໃບ. ຢູ່ໃນສວນພືດສາຊາດ ຜາຕັດແກເອງ ມັນກໍເກີດທາມະຊາດ ແລະ ເຕີບໃຫຍ່ຂຶ້ນຢ່າງວອງໄວພໍສົມຄວນ.

ພືດຕະກຸນ ສີ້ມກຸ້ງ (Begoniaceae Family)

ພືດຕະກຸນນີ້ເປັນພືດລົ້ມລຸກປີດຽວ ຫຼື ມີອາຍຸຫຼາຍປີ, ບາງຊະນິດມີລັກສະນະຄ້າຍຄືໄມ້ພູມ ແຕ່ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ບາງຊະນິດມີເຫງົ້າ ຫຼື ຫົວໃຕ້ດິນ, ລຳຕົ້ນຕັ້ງຊື່ ຫຼື ເລືອຕາມໜ້າດິນ, ອອບໜາ. ໃບດຽວ, ຈັບແບບສະຫຼັບ, ຂອບໃບລຽບ ຫຼື ເປັນແບບແຂ້ວເລື້ອຍ, ກົກໃບປຽວ, ກ່າງໃບອອກຈາກກົກໃບ, ມີຫູໃບຈັບຢູ່ກົກກ່າງໃບ, ແຜນໃບອອບໜາ, ມີຂົນ ຫຼື ກຸງ. ດອກອອກເປັນຊຸ່ຕາມຊອກໃບ, ດອກ ສົມພະມາດດ່ານຂ້າງ, ເປັນດອກແຍກເພດ, ມີທັງດອກເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່ຢູ່ໃນຕົ້ນດຽວກັນ, ກົບລວມ ເປັນກົບດອກ, ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢ່າງຊັດເຈນລະຫວ່າງ ດອກເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່, ດອກເພດຜູ້ມີ 4 ກົບ ລຽງເປັນ ສອງຊັ້ນຄື ຊັ້ນໃນ ແລະ ຊັ້ນນອກ, ດອກເພດແມ່ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວມັກມີ 5 ກົບ, ເກສອນເພດຜູ້ມີຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍລຽງເປັນຊັ້ນໆ, ການຊຸດຖົງລະອອງເກສອນເພດຜູ້ກົກມັກເຊື່ອມຕັດກັນເລັກນ້ອຍ, ຖົງລະອອງເກສອນຈັບຢູ່ຖານ, ເກສອນເພດແມ່ມີ 1 ອັນ, ຮັງໄຂ່ລຸ່ມວົງກົບດອກມີ 3 ຫ່ອງ ແລະ ມີ 3 ປົກ, ມີໄຂ່ຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ໃນຫ່ອງໜຶ່ງ, ຄໍຮວງຮັບລະອອງເກສອນເພດແມ່ມີ 3 ອັນ ແຕ່ລະອັນແຍກອອກເປັນ 2 ແສກ, ຮວງຮວງຮັບລະອອງເກສອນມີ 6 ອັນ, ບົດບຽວ ຫຼື ເປັນປຸ່ມນ້ອຍໆທົ່ວໄປ. ໝາກເມື່ອແກ່ແລ້ວຈະແຕກ, ໝາກມີປົກ, ແກນຂະໜາດນ້ອຍຄ້າຍຄືສະບັຂອງພວກຜັກກູດ.

ພືດຕະກຸນສີ້ມກຸ້ງທົ່ວໂລກມີພຽງ 2 ສະກຸນຄື: *Begonia* ແລະ *Hillebrania*. ສະກຸນ *Hillebrania* ມີພຽງຊະນິດດຽວພົບຢູ່ທະວີບອາເມຣິກາ, ສວນສະກຸນ *Begonia* ມີ 1600 ຊະນິດ, ສວນຫຼາຍມັກພົບຢູ່ຕາມແຄມທວຍນ້ຳ, ຜາຫີນປູນທີ່ມີຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ. ໃນປະເທດລາວເຮົາມີລາຍງານແລ້ວວ່າພົບຈຳນວນ 13 ຊະນິດ, ແຕ່ກໍຍັງພົບຊະນິດໃໝ່ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ເຊັ່ນ: *Begonia cladotricha* M.Hughes ພົບຢູ່ແຂວງຄຳມ່ວນໃນປີ

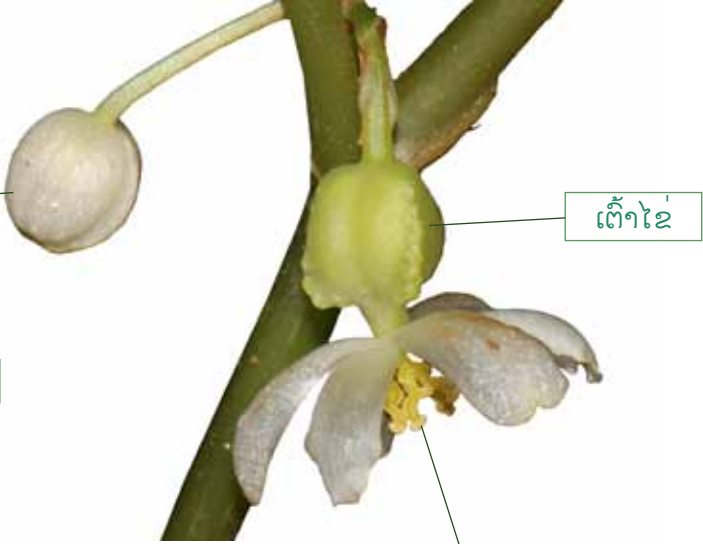
2007, ແລະ *Begonia viscosa* Aver. et H.Q. Nguyen ພົບຢູ່ວັງວຽງ, ແຂວງວຽງຈັນໃນປີ 2012, ຍັງມີຫຼາຍຊະນິດຂອງພືດຕະກຸນນີ້ທີ່ຍັງລໍຖ້າການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ອາດເພີ່ມຈຳນວນຂຶ້ນເລື້ອຍໆໃນປະເທດລາວເຮົາ.

ຮູບສີ້ມກຸ້ງດົງ *Begonia handelii* var. *prostrata*

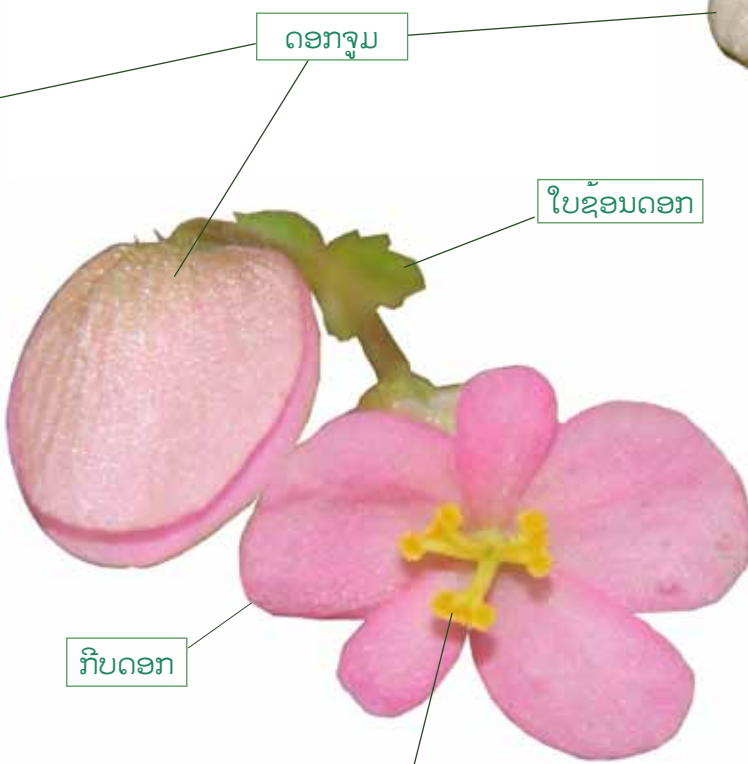

ເກສອນເພດຜູ້

ເຕົ້າໄຂ່

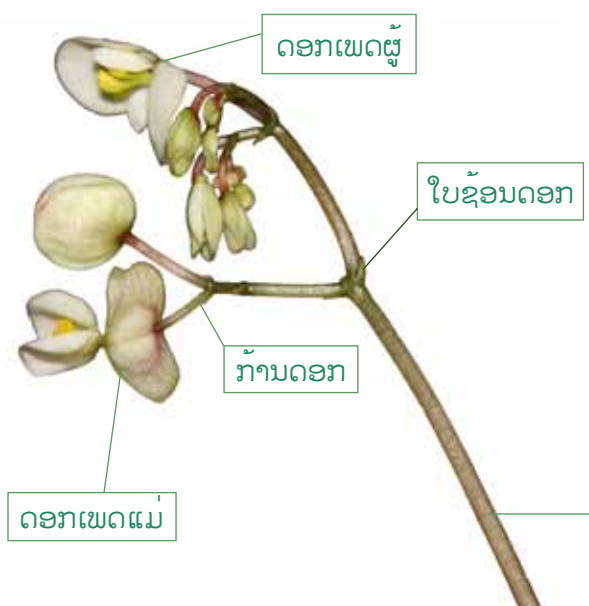

ດອກຈູມ

ໃບຊ້ອນດອກ

ກີບດອກ

ຮ່ວງຮອງຮັບລະອອງເກສອນ

ດອກເພດຜູ້

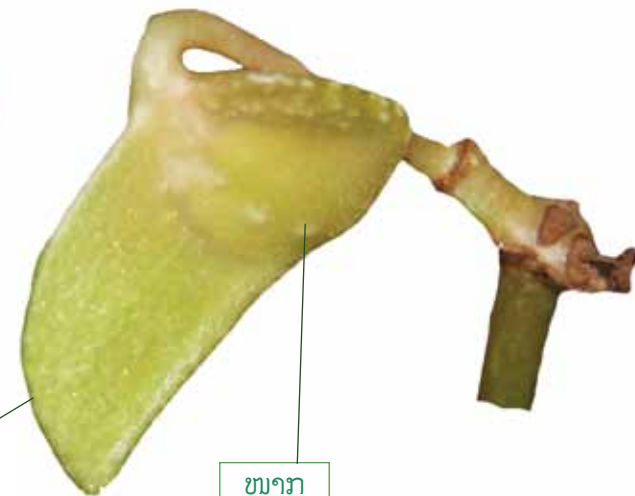
ໃບຊ້ອນດອກ

ກ້ານດອກ

ດອກເພດແມ່

ກ້ານຊໍດອກ

ຮ່ວງຮອງຮັບລະອອງເກສອນ

ປີກ

ໜາກ

ພືດສະກຸນເອື້ອງທຽນບາງຊະນິດໃນ ສປປລາວ

ຮຽບຮຽງໂດຍ: ແກ້ວອຸດອນ ສຸວັນນະກຸມມານ

ຢູ່ໃນປະເທດລາວໃນປະຈຸບັນໄດ້ມີລາຍງານວ່າ ພືດຕະກຸນດອກເຜິ້ງ 485 ຊະນິດແລ້ວ ແລະ ຄາດວ່າມີຫຼາຍກວ່າ 800 ຊະນິດ. ສະກຸນເອື້ອງທຽນ ເປັນດອກເຜິ້ງສະກຸນໜຶ່ງທີ່ມີຈຳນວນທັງໝົດປະມານ 200 ຊະນິດໃນທົ່ວໂລກ, ມີການກະຈາຍພັນຢູ່ໃນເຂດຮ່ອນຊຸມ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພົບຢູ່ໃນອາຊີ, ສຳລັບໃນລາວເຮົາມີປະມານ 20 ຊະນິດ (A.Schuiteman et al. 2008), ມັກເກີດຕາມຕົ້ນໄມ້, ພະລານຫີນທີ່ມີພວກໂຄຫຼາຍໆ, ມັກພົບຕາມປ່າໂຄກ, ປ່າປະສົມປ່າປ່າໃບ ແລະ ປ່າດົງດິບແລ້ງ. ລຳຕົ້ນມີຮູບໄຂ ຫຼື ຮູບກະສວຍ ຄ້າຍຮູບໝາກກວຍ,

ເກີດເປັນກຸ່ມໃກ້ໆກັນ, ມີກາບຫຸ່ມຫໍ່ລູກທົ່ວ, ບາງຄັ້ງເປັນສັນປາຍສຸດຈະມີໃບຕິດຢູ່ ສ່ວນຫຼາຍຈະມີສອງໃບ, ໃບສ່ວນຫຼາຍເປັນຮູບຂອບຂະໜານ ແລະ ຮູບສວຍຮຽວຍາວ, ແຜ່ນໃບໜາ, ປາຍໃບຮຽວແຫຼມ, ການໃບສັ້ນໆ. ຊຸດດອກຈະອອກທີ່ປາຍສຸດຂອງລຳຕົ້ນ ມີຈຳນວນດອກໜ້ອຍຫຼາຍ, ກາບດອກສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວເປັນຮູບແຂບຮຽວຍາວ, ກີບດອກເປັນຮູບແຂບ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານ, ກີບປາກຈະເປັນຮູບຢູ່ກົກ ສ່ວນປາຍຈະເປັນສາມແສກຕື້ນໆ ຫຼື ເປັນເສັ້ນຝ່ອຍໆຢູ່ຕາມຂອບຂອງກີບປາກ.

ເອື້ອງທຽນສີລົ້ມ *Coelogyne brunnea*

ເປັນຕົ້ນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ, ຂະຫຍາຍດ້ານຂ້າງ, ຈັບຢູ່ຕາມພະລານຫີນ ຫຼື ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້. ຫົວຮູບກະສວຍກຸ້ງ ຂະໜາດ 4-6 x 1-2 ຊມ, ອອກເປັນກຸ່ມໜາແໜ້ນ, ສີຂຽວຜິວຂອນຂ້າງເຫຼື້ອມ. ໃບເປັນຮູບສວຍກວ້າງ, ປາຍແຫຼມ, ຂອບໃບລຽບ, ກີບໃບຮູບລົ້ມ ແຜ່ນໃບຂະໜາດ 10-15 x 3-5 ຊມ, ແຜ່ນໃບກຸ້ງ ແລະ ຂອນຂ້າງຜິວເຫຼື້ອມດ້ານເທິງຂອງແຜ່ນໃບ. ດອກອອກເປັນຊຸ່ງອອກທີ່ຍອດໄໝຢູ່ປາຍຍອດ ມີປະມານ 5 ດອກ, ກາບດອກນ້ອຍຍາວ ຮູບແຂບແກມຮູບໃບຫອກຍາວ 2,5 ຊມ, ກີບດອກເປັນຮູບໃບຫອກ 2,5 x 0,6 ຊມ, ກີບປາກເປັນແຜ່ນຍາວ ມີແຕ່ມສີແດງ ຫຼື ສີນ້ຳຕານ, ປາຍຈະເປັນຕິ່ງແຫຼມອອກມາ.

ລະດູອອກດອກ: ໃນຊ່ວງເດືອນ ຕຸລາ ເຖິງ ເດືອນ ທັນວາ ແຫຼງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບຕາມປ່າດົງດິບແລ້ງ, ປ່າປະສົມ ແລະ ປ່າໂຄກ. ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ໄທ, ມຽນມາ ແລະ ຫວຽດນາມ, ລາວ (ແຕ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເຖິງສາລະວັນ)

ເອື້ອງທຽນສີລົ້ມ *Coelogyne brunnea*

ເອື້ອງທຽນທິນ

Coelogyne calcicola

ເປັນຕົ້ນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ, ຂະຫຍາຍຕົວດ້ານຂ້າງ, ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ດານທິນ, ຫົວລູກຮູບສວຍ ເປັນຮອງ ຫຼື ລຽບ, ຂະໜາດ 4-7 x 1-2 ຊມ, ສີຂຽວອົມເຫຼືອງ, ມີ 2 ໃບຕໍ່ຫົວ, ລູກຫົວອອກທາງກັນ. ໃບຮູບຮີ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານແກມຮູບໃບຫອກແຂບ ຂະໜາດ 20-25 x 4-9 ຊມ, ແຜນໃບໜຽວໜາ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ທີ່ປາຍຍອດຂອງລູກຫົວ ຕັ້ງຊໍ່ຂຶ້ນປະມານ 4 ດອກ, ດອກຂະໜາດ 4-5 ຊມ, ກາບດອກຮູບແຂບຮຽວຍາວ 2,5-3 ຊມ, ກົບດອກຮູບຮີສີຂາວຄຣິມ, ກົບປາກເປັນແຜນຍາວ ມີສີແດງ ຫຼື ສີເຫຼືອງສົ້ມເປັນຢູ່ເຄິ່ງກາງ ແລະ ມີເສັ້ນຂອບເປັນສີນ້ຳຕານເຂັ້ມ, ຂອບກົບປາກເປັນເສັ້ນຝອຍໆອອກມາ.

ລະດູອອກດອກ: ອອກໃນເດືອນເມສາ ເຖິງ ມິຖຸນາ
ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບໃນປ່າດົງດິບແລງ

ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ໄທ, ຫວຽດນາມ, ມາເລເຊຍ, ບູໄນ, ສິງກະໂປ ແລະ ລາວ (ພົບແຕ່ພາກເໜືອເຖິງພາກໃຕ້ເຊັ່ນ: ແຂວງຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ)

ເອື້ອງທຽນໄຂ

Coelogyne cumingii

ເປັນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ, ເກີດຕາມພະລານທິນ ແລະ ຕົ້ນໄມ້, ຂະຫຍາຍຕົວດ້ານຂ້າງ, ຫົວລູກຮູບໄຂແກມຮູບສວຍ, ຂະໜາດ 4-6 x 2,5 ຊມ, ເປັນຮອງ, ຫົວລູກເກີດໃກ້ກັນ. ໃບເປັນຮູບຮີ ຂະໜາດ 15-20 x 3-4 ຊມ, ແຜນໃບຜິວເຫຼື້ອມ, ປາຍໃບແຫຼມຂອບໃບລຽບ, ມີ 2 ໃບຕໍ່ຫົວລູກ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ຕັ້ງຂຶ້ນທີ່ປາຍຍອດຂອງຫົວລູກໃໝ່ທີ່ຂ້າງກົກຂອງຫົວເກົ່າ, ມີ 3-5 ດອກ, ດອກສີຂາວ ຂະໜາດ 5 ຊມ, ເມື່ອບານເຕັມທີ່, ກາບດອກ ແລະ ກົບດອກຂ້າງທີ່ຈະເທົ່າກັນ, ກົບປາກສີເຫຼືອງສົ້ມ.

ລະດູອອກດອກ: ໃນຊ່ວງເດືອນເມສາ ເຖິງ ເດືອນ ມິຖຸນາ
ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບຕາມປ່າດົງດິບແລງ, ປ່າປະສົມປ່ຽນໃບ
ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ໄທ, ຫວຽດນາມ, ກຳບູເຈຍ, ບູໄນ, ມາເລເຊຍ, ສິງກະໂປ ແລະ ລາວພົບຢູ່ທາງພາກໃຕ້
ໃນແຂວງຈຳປາສັກ

ເອື້ອງທຽນນ້ອຍ

Coelogyne fimbriata

ເປັນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ, ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ພະລານທິນ, ຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານຂ້າງ, ຫົວລູກຮູບໄຂ ຂະໜາດ 3-6 x 2 ຊມ, ສີຂຽວອົມເຫຼືອງ, ຫົວລູກເກີດທາງກັນ. ໃບເປັນຮູບຮີ 10-15 x 2-4 ຊມ, ສີຂຽວເຫຼື້ອມ, ປາຍໃບແຫຼມ, ຂອບໃບລຽບ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ທີ່ປາຍຍອດ, ມີປະມານ 3 ດອກ, ຈະບານເທື່ອລະດອກ ຂະໜາດ 3 ຊມ ເມື່ອບານເຕັມທີ່, ກາບດອກຮູບແຂບຍາວ 2 ຊມ, ກົບດອກ

ເອື້ອງທຽນໄຂ *Coelogyne cumingii*

ເອື້ອງທຽນນ້ອຍ *Coelogyne fimbriata*

ຮູບຮີ ຍາວ 2,5 ຊມ, ກີບປາກເປັນແຜ່ນຍາວມີສີນ້ຳຕານເປັນຈຸດໆ. ລະດູອອກດອກ: ອອກດອກໃນຊ່ວງເດືອນພຶດສະພາ ເຖິງ ກໍລະກົດ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບຕາມປ່າດົງດິບ, ທີ່ເປັນຫີນຢູ່ແຄມທ້ວຍໃນ ປ່າດົງດິບແລງ, ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ອິນເດຍ, ມຽນມາ, ໄທ, ຫວຽດນາມ, ລາວ (ພົບຢູ່ພູເຂົາຄວາຍນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ)

ເອື້ອງທຽນຫຼຸ່ມ

Coelogyne flaccida

ເປັນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ ຈັບຢູ່ຕາມພູລານຫີນ ຫຼື ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້, ຂະຫຍາຍຕົວດານ, ຫົວລູກຮູບໄຂ ຫຼື ຮູບສວຍ ຂະໜາດ 4-7 x 2 ຊມ, ມີການຂະຫຍາຍຕົວໃກ້ໆກັນ. ໃບອອກທີ່ປາຍຂອງຫົວລູກ 2 ໃບ, ແຜ່ນໃບຮູບຮີ ຫຼື ຂອບຂະໜານຂະໜາດ 15-20 x 3-5 ຊມ, ປາຍໃບແຫຼມ, ຂອບໃບລຽບ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ທີ່ປາຍຂອງຫົວໃໝ່ໃກ້ໆກັບຖານຂອງກົກຫົວເກົ່າ, ຊໍ່ດອກຫ້ອຍລົງມີ 10 ດອກ, ດອກສີຂາວເມື່ອບານສຸດ 3 ຊມ, ກາບດອກຮູບແຂບສີຂາວ, ກີບດອກ ຮູບຮີ ຂະໜາດ 2-2,5 x 0,6 ຊມ, ກີບປາກມີແຕ່ມສີເຫຼືອງ.

ລະດູອອກດອກ: ອອກດອກໃນຊ່ວງເດືອນ ເມສາ ເຖິງ ມິຖຸນາ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບໃນປ່າດົງດິບແລງ ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ອິນເດຍ, ເນປານ, ຈີນ, ໄທ, ຫວຽດນາມ, ລາວ ພົບແຕ່ເໜືອເຖິງໃຕ້ (ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ)

ເອື້ອງທຽນປາກເຫວີ

Coelogyne lawrenceana

ເປັນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ, ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້ ແລະ ພະລານຫີນ, ຫົວລູກຮູບໄຂ ຫຼື ຮູບຮີ ຂະໜາດ 4-7 x 2,5 ຊມ, ສີຂຽວອົມເຫຼືອງ, ຫົວລູກເກີດຕິດໆກັນ. ໃບຮູບຂອບຂະໜານ ແຜ່ນໃບຜິວມັນເຫຼື້ອມຂະໜາດ

ເອື້ອງທຽນຫຼຸ່ມ *Coelogyne flaccida*

ຫົວລູກຮູບຮີ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານ ຂະໜາດ 4-7 x 1 ຊມ, ສີຂຽວ ຜິວເຫຼື້ອມ, ຈະມີກາບໃຕ້ຕິດຢູ່ໃກ້ກົກຂອງຫົວລູກ. ໃບເປັນຮູບຮີ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານ ຂະໜາດ 10-14 x 4 ຊມ, ມີ 2 ໃບຕໍ່ຫົວລູກ ຈັບຢູ່ປາຍ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ທີ່ປາຍຫົວລູກ ຕັ້ງຂຶ້ນມີ 3-5 ດອກ, ກາບດອກຮູບແຂບ ສີຂາວ ຂະໜາດ 2,5 x 0,2 ຊມ, ກົບດອກຮູບຮີ ສີຂາວ ຂະໜາດ 2,5-3 x 0,7 ຊມ, ກົບປາກເປັນແຜນຍາວຮູບຂອບ ຂະໜາດແສກປາຍ ມີສີເຫຼືອງໂກງກັບປາຍກົບ, ໃນກົກຈະມີສີ ນໍ້າຕານອົມເຫຼືອງ, ປາຍກົບເປັນວໍ້າເລັກນ້ອຍ.

ລະດູອອກດອກ: ອອກດອກໃນຊ່ວງເດືອນມັງກອນ ເຖິງ ມີນາ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບໃນປ່າດົງດິບແລງ ຫຼື ປ່າປະສົມປ່ຽນໃບ ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ອິນເດຍ, ບູຖານ, ມຽນມາ, ຈີນ, ຫວຽດນາມ ແລະ ລາວເຮົາພົບຢູ່ແຂວງຊຽງຂວາງ

ເອື້ອງທຽນໃບລຽບ
Coelogyne pallens

ເປັນດອກເຜິ້ງອົງອາໄສ ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ພະລານຫີນ, ຫົວລູກ

15-20 x 2-4 ຊມ, ຂອບໃບລຽບ, ປາຍໃບແຫຼມ, ຈະມີ 2 ໃບຕໍ່ ຫົວລູກ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ຕັ້ງຂຶ້ນມີ 2-4 ດອກ, ກາບດອກຮູບແຂບ ສີຂາວອົມເຫຼືອງ ຂະໜາດ 2,5 x 0,2 ຊມ, ກົບດອກຮູບຮີ ສີຂາວ ແກມເຫຼືອງ ຂະໜາດ 2,5 x 0,8 ຊມ, ກົບປາກເປັນແຜນຍາວ ມີສີນໍ້າຕານເປັນຈຸດໆ, ປາຍເຫວີອອກ. ລະດູອອກດອກ: ອອກດອກໃນຊ່ວງເດືອນ ທັນວາ ເຖິງ ກຸມພາ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບຕາມປ່າດົງດິບແລງ ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ຫວຽດນາມ ແລະ ລາວ (ແຂວງຈໍາປາສັກ)

ເອື້ອງທຽນລໍາຮຽວ
Coelogyne longipes

ເປັນດອກເຜິ້ງອົງອາໄສ ຈັບຢູ່ຕາມພະລານຫີນ ຫຼື ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້,

Coelogyne flaccida

ຮຽວຍາວ ສີຂຽວເຂັ້ມ ຮູບຮີກິມ ຂະໜາດ 4-6 x 1 ຊມ, ຫົວລູກຈະເກີດຫ່າງໆກັນ ແລວເປັນສາຍຍາວອອກ. ໃບຮູບຮີ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານ ແຜນໃບລຽບກຽງ, ຂະໜາດ 10-14 x 2-3 ຊມ, ປາຍໃບແຫຼມ, ຂອບໃບລຽບ, ມີ 2 ໃບຕໍ່ຫົວລູກ. ດອກເປັນຊໍ່ທີ່ປາຍຍອດຂອງຫົວລູກ, ຊໍ່ຕັ້ງຂຶ້ນ ມີ 2-4 ດອກ, ດອກສີຂາວ, ກາບດອກຮູບແຂບຮຽວຍາວ 2-2,5 x 0,2-0,3 ຊມ, ສີຂາວ, ກົບດອກຮູບຮີ ສີຂາວຂະໜາດ 2-2,5 x 0,5-0,8 ຊມ, ປາຍແຫຼມ, ກົບປາກຮູບແຜນຮຽວຍາວ ຂອບຈະມີຂົນຝອຍໆ, ເສົາເກສອນຈະມີສີນ້ຳຕານຕິດຢູ່

ໃກ້ກັບບໍລິເວນກິກ. ແຫຼງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບຕາມປ່າດົງດິບແລ້ງ ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ມຽນມາ, ໄທ, ຫວຽດນາມ, ມາເລເຊຍ, ບູໄນແລະ ລາວ ((ຂວາງຈຳປາສັກ)

ເອື້ອງທຽນ

Coelogyne schultesii

ເປັນດອກເຜິ້ງອີງອາໄສ ຂະຫຍາຍຕົວດ້າຍຂ້າງ, ຈັບຢູ່ຕາມຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ຕາມພະລານຫີນ, ຫົວລູກຮູບຮີ, ຂະໜາດ 4-5 x 2 ຊມ, ເປັນຮອງ ຫຼື ເປັນເກືອບລຽບ, ຫົວລູກຂອນຂາງທີ່ຈະຫ່າງກັນເລັກນ້ອຍ. ໃບຮູບຮີ ຫຼື ຮູບຂອບຂະໜານ ຂະໜາດ 2-3 x 10-14 ຊມ, ຂອບໃບລຽບ, ປາຍໃບແຫຼມ. ດອກອອກເປັນຊໍ່ຕັ້ງຂຶ້ນ ສູງປະມານ 15 ຊມ, ມີ 4-6 ດອກ, ມີໃບປະດັບຕິດຢູ່ກົກການດອກ, ການດອກຍາວ 1 ຊມ, ກາບດອກສີເຫຼືອງ ຮູບແຂບ ຂະໜາດ 1 x 0,2 ຊມ, ກົບດອກຮູບຮີ ຫຼື ຂອບຂະໜາດ ສີເຫຼືອງ ຂະໜາດ 1 x 0,5 ຊມ, ປາຍແຫຼມ.

ລະດູອອກດອກ: ອອກດອກໃນຊ່ວງເດືອນ ມິຖຸນາ ເຖິງ ກໍລະກົດ ແຫຼງທີ່ຢູ່ອາໄສ: ພົບໄດ້ຕາມປ່າດົງດິບແລ້ງ ແລະ ປ່າປະສົມ ເຂດແຜ່ກະຈາຍພັນ: ອິນເດຍ, ເນປານ, ມຽນມາ, ໄທ ແລະ ລາວເຮົາພົບຢູ່ແຂວງຜົ້ງສາລີ

ຮູບພາບ:

1. ເອື້ອງທຽນຫີນ (*Coelogyne calcicola*)
2. ເອື້ອງທຽນປາກເຫວີ *Coelogyne lawrenceana*
3. ເອື້ອງທຽນລຳຮຽວ (*Coelogyne longipes*)
4. ເອື້ອງທຽນໃບລຽບ (*Coelogyne pallens*)
5. ເອື້ອງທຽນ (*Coelogyne schultesii*)

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຄົ້ນຫາໄດ້ທີ່:

1. ຮສ. ດຣ. ບົວໄຂຄອນ ສະແຫວງສຶກສາ ແລະ ຮສ. ວິຈິດ ລຳໄຊ, 2005. ຕົ້ນດອກເຜິ້ງທຳມະຊາດໃນ ສ ປ ບ ລາວ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ໜ້າ 29-32.
2. A. Schuiteman, P. Bonnet, B. Svengsuksa and D. Barthelemy 2008. Annotated checklist of the Orchidaceae of Laos. Nordic Journal of Botany 26: 257-316
3. ເວບໄຊດ໌ທີ່ອອນໄຊດ໌ກ່ຽວກັບດອກເຜິ້ງໃນລາວ ມີລາຍຊື່ ແລະ ມີພາບປະກອບພ້ອມ: <http://bota.plantnet-project.org/orchisasia/orchids%20list.html>
4. ເວບໄຊດ໌ທີ່ອອນໄລດ໌ກ່ຽວກັບພາບແຕ້ມຈາກເອກະສານຕົ້ນ ສະບັບ: <http://www.plantillustrations.org>

ແມງກະເບື້ອລາຍເສືອ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)

ນັກພົດສວນ ແລະ ແມງໄມ້ຂອງຜາຕັດແກ້

ຊາຍສະໝອນ ອິນທະວົງ

ຂ້າພະເຈົ້າ ຊາຍສະໝອນ ອິນທະວົງ ອາຍຸ 23 ປີ ເກີດທີ່ ບ້ານ ຊຽງເງິນ ເມືອງ ຊຽງເງິນ, ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ ແລະ ໄດ້ຈົບການສຶກສາທີ່ໂຮງຮຽນ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຊັ້ນກາງ ຫຼວງພະບາງ (ດຽວນີ້ປ່ຽນຊື່ມາເປັນວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ)

ຂ້າພະເຈົ້າມັກຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບແມງກະເບື້ອເປັນຊີວິດຈິດໃຈ ແລະ ກໍ່ຫວັງຢາກເປັນນັກຄົ້ນຄວາມກ່ຽວກັບແມງກະເບື້ອ, ຂ້າພະເຈົ້າ ຄິດວ່າ: ແມງໄມ້ຫຼາກຫຼາຍສີສັນປະສົມປະສານກັນຢ່າງສວຍ ງາມ ແລະ ໜ້າອັດສະຈັນທີ່ສຸດໃນໂລກຫຼາຍໆຄົນຄົງຈະຄິດເຊັ່ນ ດຽວກັນ. ປະຈຸບັນຂ້າພະເຈົ້າເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ ສວນພັກສາຂາດ ຜາຕັດແກ້ ຢູ່ທີ່ ຫຼວງພະບາງ ເຊິ່ງເປັນໄລຍະການເລີ່ມຕົ້ນຂອງ ການເຮັດວຽກ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ຮຽນຈົບມາແລ້ວ, ຂ້າພະເຈົ້າຢາກ ພັດທະນາ ແລະ ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບແມງກະເບື້ອໃຫ້ເລິກເຊິ່ງຂຶ້ນ ອີກ. ດັ່ງນັ້ນຂໍໃຫ້ບັນດາທ່ານຈົ່ງຊ່ວຍໃຫ້ຄຳແນະນຳ ແລະ ປະກອບຄຳຄິດເຫັນ ແກ້ຜົນງານການຮຽນຮູ້ຂອງຂ້າພະເຈົ້າ ມານະທີ່ນີ້ດ້ວຍ.

“ຄຳຄິດເຫັນຂອງທ່ານໃນວັນນີ້ ຄືຜົນສຳເລັດຂອງຂ້າພະເຈົ້າ ໃນວັນໜ້າ”

ແມງກະເບື້ອປົກໜາມ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)

ແມງກະເບື້ອປົກລາຍເມກ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)

ແມງກະເບື້ອປົກໃບໄມ້ແຫ້ງ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)

ແມງກະເບື້ອປົກປາຝາໄລ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)

ແມງກະເບື້ອປົກຜ້າມ່ານ (ແມງກະເບື້ອກາງຄືນ)

ແມງກະເບື້ອປີກນວນໂໝກ (ແມງກະເບື້ອກາງຄືນ)

ແມງກະເບື້ອລາຍເສື້ອນວນເຫຼືອງ (ແມງກະເບື້ອກາງເວັນ)